

I. Original-Afhandlingar.

1. Undersökning om Linnés *Orchis latifolia* och *incarnata*, af C. J. Hartman.

I *Hortus Cliff.* af år 1737 nämner, så vidt jag vet, Linné *O. latifolia* för första gången under namn af *O. radibus palmatis, bracteis flore longioribus, nectarii labio trifido, cornu germinibus brevior* — med locus: *in pratis humidiusculis Belgii & Sveciæ* — och tillägget: *foliis maculatis & non maculatis*. Lobelii citerade figur tillhör ock *O. latifolia* *), som här i Hort. Cl. icke synes sammanblandad med *O. sambucina*. — I *Actæ Soc. sc. Ups.* 1740, hvarpå Linné i sednare arbeten vid *O. latifolia* hänvisar, ger han den namnet: *O. bulbis subpalmat. rectis, nect. cornu conico, labio trilobo integerrimo, bracteis flore longioribus*, samt anför 8 varieteter, af hvilka α och β , enl. Lobelii och J. Bauhini mer smalbladiga figurer, synas tillhöra *O. angustifolia*, samt γ *O. sambucina*, hvars fig. i J. Bauhini Hist. är tillräckligt tydlig. De öfriga varr. äro grundade på nuancer i färgen. Beskrifningen passar både på *O. latif.* och *angustif.* — I *Öländska Resan* (1741) beskriver Linné p. 48 *O. sambucina, maculata* och *angustifolia*, den sista under namnet *O. palmata palustris, non maculata*, hvarmed han pekar på den ena i Hort. Cliff. nämnda varieteten

*) De öfriga Synon. kan jag i brist af auctorer icke granska. — Med *O. latifolia* förstår jag den bredbladiga, Wimmers och Kochs art, med *angustifolia* Wimm. och Kochs i Syn. 1, eller Fries' *incarnata* i Mant. 3, med *incarnata* Linnés i Fl. Su. ed. 2.

(*fol. mac. & non macul.*) — I *Flora Suec. ed. 1* (1745) förenar Linné åter *O. latifolia* och *sambucina* under samma namn som i *Act. Ups.* men synes hufvudsakligen haft den sednare under ögonen. — I *Spec. plant. ed. 1* af 1753¹ förenas äfvenledes dessa båda under namn af *O. latifolia*, med den ändring i diagnosen att *lobium*, i stället för *integerrimum*, som befunnits orätt, beskrifves *luteribus reflexum*. Denna diagnos behålles i alla Linnés sednare arbeten för *O. latifolia*, äfven sedan han i 2:dra ed. af *Fl. Su.* åtskiljt 3 arter: *O. latifolia*, *incarnata* och *sambucina*.

O. latifolia L. är enligt citationer (äfven Hallers i *Mant. 2.*) och beskrifning otvifvelaktigt *O. latif.* Koch, i min tanke äfven innefattande *O. angustifolia* Vimm. Af *Herbationes Upsalienses* (1753) är tydligt att Linné haft godt tillfälle att se sin tätt vid staden växande *O. latifolia*, och som *O. angustif.* är den allmännaste i hela östra Sverige äfven vid Upsala, då *O. latifolia* Koch öfverallt är högst sällsynt, kan man med nära visshet antaga att *O. angustifolia* är den form, Linné beskrifvit som *O. latifolia*. Härmed öfverensstämmer ock beskrifningen på bladen i *Fl. Sv. 2*, pag. 313: *nex ovato-lanceolatum*. Da man tillika ser de till *O. angustif.* tydligen hörande figurerna N:o 188 och 191 hos Lobelius i *Act. Ups.* citeras till *O. latifolia*, är det svårt att öfvertyga sig det Linné på sin tid skiljt former, som först i våra tider uppställda som arter, ännu af flere författare dragas i tvifvelsmål. Vida lättare var det att tro den röda och gula *O. sambucina* vara skilda arter, hvilket äfven af flera yngre författare (Baumgarten, Sweet m. fl.) blifvit yrkadt.

O. sambucina är ännu mindre tvifvel underkastad, såsom i *Fl. Suec. 2* utmärkt väl beskrifven och skild från *O. latifolia*. Likväl är troligt att Linné ännu icke ordnat de på olika ställen förekommande *sambucina* och *latifol.*, då han här icke nämner Öl. Resan, utan för den förra endast anförer Stockholm som vextort, likasom ansåge han, utan vidare granskning, ännu allt hvad han fann på Öland för former af *O. latifolia*, såsom han i föregående arbeten gjort. Hans likgiltighet för dessa vexter ses ock af *Mant. 2*, der

häm, med glömska af hvad han observerat i Öl. resan, Sp. Pl. etc., beskriver blomfärgen hos *O. samb.* endast som gul.

O. incarnata har blifvit ansedd än för den rödblommiga *O. sambucina*, än för *O. Traunsteineri*, och nu slutligen af Prof. Fries för *O. angustifolia*. Af dessa meningar har den första den största sannolikheten och varit hyllad af äldre författare från och med Retzius, till Wahlenberg. De skäl, som för denna åsigt kunna anföras, äro följande.

1:o Passar Linnés beskrifning lika väl, stundom bät-
 tre på »*O. sambucina* än på »*O. angustifolia*. *Labellum*
 beskrives af Linné *obscure trilobum*; hos *O. samb. subtri-*
lobum; — *serratum* är den likalitet, eller lika mycket hos
 båda (*serratum* L. *Mant.* hos *O. sambuc.*; *crenulatum*
 Wahlenb. *Fl. Suec.*); — *petala dorsalia* kallas af Linné
 hos *O. incarnata* »totalitern», hos *O. samb. nominò reflexa*;
 — *folia pallide virridia immaculata* passar bättre för
O. sambuc. än för *angustif.* som alltid har dem mer mörk-
 gröna, (stundom) fläckiga alldeles som Linné beskriver
 dem; — *caulis dimidio brevior*, sådan den är hos *O. sam-*
bucina under första blomningstiden, näml. fingerhög och
 knappt högre än bladen; den blir i alla fall aldrig så hög
 som *O. angustifolia*; — *bractæ vix flore aut germine longiores*
 passar bättre på *O. samb.* än på *O. angustif.*, som nor-
 malt har skärmen längre än blommorna, stundom dub-
 belt längre än dessa (jennf. Koch syn. ed. 2, pag. 793);
 — *corollæ pallide incarnatæ* kan passa på båda, ehuru
O. angustif. i allmänhet har blerna vida mer *intense ru-*
bræ ell. *violaceo-rubri* än *O. samb. β.* Det öfriga i beskrifnin-
 gen gäller för både denna och *O. angustifolia*. — Hvad
 det tillägg angår, som enligt Fries af Linné blifvit
 vid Mantissans tryckning uteslutet, men af Retzius af-
 skrifvet och förvaradt, bör det ej ega något vittsord, då det
 för att uteslutas, måste hafva innehållit någonting origtigt, och
 torde få författare vara belättna att bedömas efter hvad de
 i sitt manuscript utstrukt. Emedlertid bevisa de anförda
 orden föga eller intet: *flores purpurei fragrant*; äfven hos
O. sambucina, hvars blommor lukta vida mer än *O. an-*
gustifoliæ, kallar Linné dem *purpurei*; — *petala dorsalia*
expansa betyder väl detsamma som *reflexa* i *Fl. Suec.* —

labium æquale trifidum medio latiore acuto är det enda, som icke synes passa på *O. sambucina* och torde innebära orsaken hvarföre det hela blifvit elimineradt, såsom stridande mot den efter Haller anförda diagnosen. Likväl är det väl bekant huru läppens mellanflik hos *O. sambucina* varierar bredare och smalare, urnupen och hel. o. s. v. »*An varietas latifolia*» betyder lika litet som hela den utslutna strophen, hvilken ej hindrat Retzius sjelf, att redan året efter Linnés död, då dennes vexter ännu borde vara bäst kända, utan tvekan hänföra *O. incarnata* till *sambucina* (*mixta* Retz.).

2:o Hörer det enda synonym Linné vid *O. incarnata* anför, näml. *Seguiers* till *O. sambucina*, dit ock Linné sjelf i Mant. flyttar det. Besynnerligt nog anför han i detta verk både vid *O. incarnata* och *sambucina* Hallers N:o 1280, till hvilken sednare det ock rätteligen hörer; detta visar huru litet Linné sjelf kunde skilja dessa vexter.

3:o Tillägger Linné i Mant. 2: *varictas forte proximæ*, ett uttryck som således blifvit utbytt mot det i Manuscriptet uteslutna *an var. latifolia*, hvilket ej behöft ske, om han ej ändrat åsigt. Sannolikt har Linné vid jemnförelsen med Hallers beskrifning, funnit sin *O. incarnata* snarare tillhöra *O. sambucina* (*proximæ*, ett utryck, som ej gerna brukas om ett föregående, då ett följande finnes), äfvensom att *labium* var orätt beskrifven, hvarföre han uteslöt hela den af Fries citerade mening.

4:o Beskrifves i Mant. 2: *O. sambucina* med endast gula blommor, hvarföre man kan fråga, hvarest den rödblommiga tagit vägen, om den ej får sökas i *O. incarnata*?

5:o Skulle Linné kallat *O. palmata palustris* i Öl. resan sedermera för *O. incarnata*, blir det obegripligt att han icke citerat detta ställe, der t. o. m. beskrifning på vexten förekommer.

Prof. Fries' egentliga skäl för sin åsigt att *O. incarnata* bör sökas i *O. angustifolia* *Wimm.* äro tagna af Öländska resan och blomfärgen.

Då Prof. Fries i Mant. 3 förklarar att: »*omnis a Linnæo ipso in Suecia indicata O latifolia absolute est O. sambucina!*» har han framställt en præmiss, som banar vägen

till den slutsats han önskat. Men mot de skäl, som ligga till grund för sjelfva præmissen, kan invändas, att Linné verkligen sjelf måste sett och indicerat *O. latifolia* i *Herbationes Upsalienses* deri *O. latifolia* angifves för den tätt invid Upsala liggande Salpeterängen. Då i Upsala floran ingen *O. sambucina* finnes och *O. maculata* på annat ställe i Herb. Ups. anföres, kan här ingen förblandning hafva ägt rum. Troligen finnes ännu, så framt den ej genom odling försvunnit, *O. latifolia* derstädes; åtminstone angifves den i Wahlenbergs Flora Ups. för det tillstötande Tegelbruket.

Att namnet är taget af Bauhin i *O. palmatopalustris latifolia*, hvilket i Öl. Resan äfven, ehuru förkortadt, begagnas, är sannolikt, och är den ena, så väl som den andra vexten från de 2 ställena säkert samma form, näml. *O. angustifolia* Wimm. Och som Linné troligen aldrig i Sverige tagit någon annan *latifolia*, måste denna såsom i det föregående nämnas, innefatta sistnämnda art *).

Hvad kännetecknet af färgen: *flor. pallide incarnati* Lin., hvilket Prof. Fries tillägger en så utomordentlig vikt, beträffar, skulle väl få botanister finna denna beskrifning mera passande på *O. angustifolia* än på *O. sambucina* β. Vid Gefle, der *O. angustif.* på öarne är mycket ymnig, äro blommorna nästan uteslutande rent röda med någon dragning i violett, eller hvad man förstår med purpurröda; sällan förekomma blekröda eller hvita blommor. Prof. Wahlenberg beskriver dem vid Upsala *roseo-violacei*.

I följd af denna undersökning anser jag Wimmers, samt Kochs (i första ed. af Synopsis) bestämningar och namn vara de med rätta förhållandet mest öfverensstämmande och att *O. incarnata* såsom artnamn bör utgå.

*) Att Linné med *O. latifolia* i Fl. Su. 2 verkligen menat nutidens *latifolia* (inclus. *O. angustif.*), ehuru Öl. Resan, der *O. sambucina* beskrives, citeras, är tydligt af diagnos, synonymer, beskrifning och jemntörelsen med *O. sambucina*. Att han i citationen inbegriper den 3:dje på samma sida: *O. palm. palustris*, hvilken jag med Fries anser vara *O. angustifolia*, är troligt deraf, att han anser den "mindre skild nämligen endast med tätare ax och mer från hvarandra sperrande rötter".

2. Vårens utveckling vid Gesle åren 1844-1846: af C.

J. Hartman.

Vårvexternas Blomning vid Gesle.

Bladspäckning.

	År: 1844.		1845		1846			1844		1845		1846			
	Månad:	4	5	4	5	3	4	5	4	5	4	5	4	5	
<i>Alnus inc.</i>		10		15			28				7		22		19
<i>Corylus</i>		12		20			30				8		26		20
<i>Alnus glut.</i>		12		20			2				9		24		20
<i>Tussil. Farf.</i>		12		21			2								
<i>Anemone Hep.</i>		13		21			2								
<i>Daphne</i>		17		25			16		29						
<i>Draba verna</i>		24		28			18								
— <i>nemorosa</i>		27			2		20								
<i>Populus trem.</i>		27			7			5		16		26			27
<i>Anemone nem.</i>		28		28			18								
<i>Empetrum</i>		28			1		24								
<i>Chrysoplen.</i>		28			4		24								
<i>Corydak. fab.</i>		29			4		29								
<i>Pulmonar. off.</i>		29					8				4				
<i>Gagea lutea</i>			1		12						7				
<i>Salix capr.</i>			1		10					15		24			18
<i>Myrica</i>			1		10			10							
<i>Salix rep.</i>			2		10			9							
<i>Oxalis Acet.</i>			4		16			10							
<i>Arabis Thal.</i>			4		10			10							
<i>Caltha pal.</i>			4		10			10							
<i>Viola aren.</i>			4		10			10							
<i>Pulsat. vern.</i>			4		12			4							
<i>Hyacinth. botr.</i>			5		26			20							
<i>Carex eric.</i>			7		9			9							
<i>Viola odr.</i>			7					10							
<i>Ailoxa</i>			8		14			8							
<i>Ulmus camp.</i>			8		22			7		17		30			20
<i>Viola pal.</i>			8		16			12							
<i>Salix nigric.</i>			8		21			20							
<i>Prinula ver.</i>			9		18			10							
<i>Ran. Ficaria</i>			9		16			11							
<i>Acer Plat.</i>			10		28			5		18		31			29
<i>Tussil. Pet.</i>			10		26			24							
<i>Potent. mac.</i>			10		28			22							
<i>Betula alba</i>			10		30			25							
<i>Ribes Gross.</i>			11		25			20							
<i>Androsace</i>			12		28			21							
<i>Ribes rubr.</i>			13		30			28							
<i>Ran. auric.</i>			16		30			28							
<i>Fragar. vesca</i>			17		30			24							
<i>Pinus Abies</i>			18		28			31							
<i>Prunus Pad.</i>			19		31			30		15		25			24
<i>Saxifr. gran.</i>			20		31			30							
<i>Geum riv.</i>			20		31			27							
<i>Fritill. Mel.</i>			20		31			31							

Diverse observationer för Gefle.

	1844.				1845.				1846.			
	3	4	5	6	3	4	5	6	3	4	5	6
Lärkan hördes först . .		2				7			1			
Tjädern lekte		8				14			16			
Ormar framme		8										
Morkullan hördes . . .		9										
Papilio Urticæ		10				16			18			
Humlor och Bi		12				19			20			
Storån isfri till fjärden.		13				20			18			
— — till Skansen		16				26			24			
Hafvet öppet till Limön		20					19		1			
Hela segelleden öppen.		26					19		28			
Snön borta på slätten .		16				20			18			
Första Sillen till salu .		15					15		16			
— Strömning d:o .			4				22		16			
Sädesärlan		18				20						
Papilio Rhamni.		18				22						
— Antiopa		14				30						
Hafren såddes		29					12				1	
Kornet d:o			2				16				11	
Lacerta agilis			6				8		31			
Kälen ur slättlandet . .		21					4		1			
Storsjön sköljde		24					12		23			
Kryddgård. planterades.			6				13		29			
Grodan lekte							1				3	
Svalan			5				12				9	
Tranorna		20							18			
Göken			19				24		16			
Rågen visade ax			25					4			6	
Trollsländan (Lib.vulg.)				8			31				6	
Smultron mogna				26				28				30

Beträffande vårens utveckling vid Gefle åren 1840—43 jemfr. Botan. Notis. 1842 N:o 4 och 1844 N:o 12, der uppgifter äfven lemnas öfver läge, temperatur och andra lokala förhållanden.

*Bidrag till Vermlands Flora af L. M. Larsson, Stud. af
Vermlands Landskap.*

Då Vermlands Flora i sednare tider vunnit en större uppmärksamhet, torde hvarje bidrag — om än ringa — till dess närmare upplysande ej sakna intresse. Intressantare än ett blott angifvande af vextlocaler vore visserligen en noggrannare begränsning af detta Landskaps växtalster, der Nordens och Söderns, Österns och Vesterns olika vegetationer liksom famna hvarandra och hvarest det derföre vore så mycket viktigare att få dessa olika vegetationsförhållanden till sina detaljer så noga som möjligt bestämda. Men för ett sådant företag fordras dels en mångårigare bekantskap med provinsens växter, och dels tillhör det snarare en special Flora, hvilken, om något landskap, Vermland med skäl torde förtjena. En sådan har man ock länge men förgäfvets väntat. Sannt är visserligen, att Myrins »Anmärkningar om Vermlands Vegetation» 1832 till någon del ersätter bristen häraf; men så riktig hans uppställning torde vara i sina hufvuddrag, så felaktig är den likväl i sina detaljer, då den tillfölje af otillräckliga observationer är behäftad med flera både misstag och ofullkomligheter.

Ändamålet med närvarande lilla uppsats är att angifva några för ifrågavarande provins mindre allmänt kända eller nya växtalster, hvilka sednare jag utmärkt med numror.

Phleum alpinum L. Valsrudsberget i Nyeds Sn.

1. *Eriophoron gracile* Kock. nära Saxån i Bergslagen.
Stud. N. O. Sillen.
2. *Avena Strigosa* Schreb. Christinæhamn Med. Lic. C. Andersson.
- Lolium arvense* Vith. Väse härad i linåkrar vid Prestgården.
3. *Schedonorus tectorum* Fr. vid Carlstad på jordhögar och dylikt allmän.
4. *Galium triflorum* Mich. vid foten af Valsrudsberget i Nyed.

(Forts.)

II. Literatur.

- 1 *Linnæa. Ein Journal für die Botanik in ihrem Ganzen* Umfange. 18:de Band. Jahrgang 1844. Oder: Beiträge zur Pflanzenkunde. 2:r Band. 2:r Jahrgang. Herausgegeben von D. L. von Schlechtendal. Mit II Tafeln Abbildungen, Halle. 1844. In Commission bei C. A. Schwetschke et Sohn. IV. 774 Seit. II Taf. 8:o h.

(Forts. fr. Nr 7.)

7. *Addenda ad Synopsis Cycadearum viventium Auctore F. A. G. Miquel* (s. 96—98).

8. *Über die Lamellen des Laubmoosblattes, von Karl Müller* (s. 99—111 och 1 planch). Sedan Förf. angifvit de mossor, hos hvilka lameller förekomma (hufvudsakligen hos *Polytrichaceæ*), visar han huru dessa lameller i yttre hänseende framte sig såsom cellulösa väggar af olika längd ställda längs nerverna på öfra bladytan, hvilka väggar bestå af en enda rad celler, som genom mellanhud sammanhållas. Lamellerna utgöra primära bildningar, d. v. s. de äro antydda redan vid den yngsta bladevolutionen; deras bildning står i närmaste sammanhang med nervernas utveckling, så att lamellcellernas förökelse väsendtligen beror på nervernas fortskridande förtjockning. — Ändamålet med dessa lameller anser Förf. vara att afleda den öfverflödiga fuktigheten. — Resultatet af sin framställning sammanfattar han deri, att lamellerna endast äro en genom öfverflödig näringssaft åstadkommen bildning hos lösmossornas blad, bestämda att till nytt membranämne förarbeta den till öfverlopp varande näringssaften. Den fullständiga utvecklingen af dessa satser får i sjelfva afhandlingen efterses.

9. *Supplementum ad Dioscoreas Mexicanas, auct. D. F. L. Schlechtendal* (sid. 112).

10. *Filicum in promont. bonæ spei et ad portum Natalensem a Gucinziio nuperius collectarum &c. recensio et descriptio brevis. Elaboravit G. Kunze* (s. 113—124).

11. *Über den Bau eines erwachsenen Stammes von Cycas circinalis. Von F. A. W. Miquel* (s. 125—144 och 3 plancher).

12. *Hortorum botanicorum plantæ novæ et adnotationes in indicibus seminum anni 1843 depositæ* (s. 145—223) — *et anni 1844* (s. 496—514). Här lemnas, dels för ettdera dels för båda åren, utdrag ur 17 trädgårdskataloger, bland hvilka Petersburger trädgårdens innehåller de flesta anmärkningar och observationer, äfven rörande vexter som tillhöra Skandinavians flora och således för den äro af specielt intresse; t. ex. öfver *Angelicæ* och *Archangelica* (dervid Lalle mant, som behandlat dessa släkten, hänför *Angel. l. Archang. litoralis* såsom synonym båda till en var. af *Ang. silvestris* och till en sådan af *Archang. officinalis*, ehuru tvekanö!!) *Chærophyll. Prascottii*, *bullbosum* och *coloratum*, *Carex rhyncophysa*, *Sium*, m. fl.

13. *Supplementum ad Rhamneas Mexicanas, auct. D. F. L. de Schlechtendal* (s. 224).

14. *Plantæ Leiboldianæ Auct. G. Kunze H. G. Reichenbach fil. et D. F. L. de Schlechtendal* (sid. 302—352, 398—456). Dessa vexter äro af Leibold samlade i Kuba, Mexiko och Arkansas, samt granskade och bestämde af flere Botanister.

15. *Pterisanthis cissoidis Bl. illustratio. Auct. F. A. G. Miquel.* (s. 385—397 och 1 planch).

16. *Beiträge zur Kenntniss der Pflanzenwelt, von Adolf Scheele* (s. 457—482). Innehåller beskrifningar och anmärkningar öfver 14 dels europeiska dels extraeuropeiska Compositæ. Ref. vill allenäst anmärka följande: af *Erigeron acris* anföres följande former: a. *glaberrimus* (E. acre droebachense? *Buck in lit.*), b. *E. elongatus* Lad., c. *scandinavicus* (E. acre β *glabratum* *Hübener in lit.*), d. *E. angulosus* Gaud., e. *E. vulgaris* mihi (E. acris *Auctorum*). f. *E. serotinus* Weihe. — Af *E. alpinus* uptagas 4 former: a. *E. uniflorus* L.; b. *E. alpinus* *Hübener. an Lin.?* c. *E. Alpinus* Koch, d. *E. glabratus* Hoppe. Bladens och blomholkens be-

klädnad, äfvensom de inre honblommornas beskaffenhet tjena, enligt Förf. åsigt, alldeles icke att lägga till grund för artskillnader inom detta slägte. — En uppställning af *Achilleæ* species ligulis albis lemnas, hvarvid flera former af *A. millefolium* karakteriseras. *Matricaria inodora* bör förblifva i *Matricariæ* genus. En *Senecio-viscidulus* från Neumark uppställes; »habitu et visciditate *S. viscosi*; characteribus *S. silvatici* gaudet»; det lemnas dock obestämdt om den är egen art, hybrid af de nämnda eller blott var. af *Sen. silvaticus*.

17. *Synoptische Susammenstellung der Canna-arten, so wie zweier davon getrumten Gattungen. Von P. C. Bouche* (s. 483—495).

18. *Beiträge einer Flora der Æquinactial-Gegenden der neuen Welt, von J. Fr. Klotzsch und K. Müller* (s. 515—556, 667—709). Klotzsch har behandlat *Equisetaceæ*, *Lycopodineæ* och *Filices*; Müller åter Löfmossorna.

19. *Über einige Moose, vom Prof. Schwügrichen* (s. 557—562 och 1 planch). Tvenne sydamerikanska.

20. *Observationes in Floram Siculam, quas itinere anno 1844 adnotavit C. Fr. Nyman* (s. 625—663). Åtskilliga anmärkningar öfver de vexter vår Landsman anträffade på Malta och Sicilien, deribland ett par nya arter.

21. *Über eine neue Hydrotænia aus Mexico. Von D. F. L. v. Schlechtendal* (s. 664—666).

22. *Observationes de quibusdam Piperaceis herbarii Schlechtendaliani. Auct. F. A. G. Miquel* (s. 710—716).

23. *Ehrenberg, Berichtigung der von Hrn Kützing publicirten die Berliner Akademie der Wissenschaften und ihn selbst betreffenden Anklagen* (s. 717—731). Afser en af Kützing i dess arbete öfver *Diatomeæ* framkastad förebräelse, dels att hans till Vit. Akad. i Berlin 1834 insända arbeten undanhållits publikation, dels att Ehrenberg sedermera såsom sin uptäckt framställd något, som redan i nämnda arbeten af Kützing var ådagalagdt; hvilka förebräelser Ehrenberg här till besvarande och vederläggning upptager.

Slutligen (s. 757—774) meddelas register öfver de i detta band förekommande vextnamn. — Som några häften af årgången 1845 ännu icke hit ankommit, är Ref. satt ur tillfälle att för närvarande dem omorda.

III. Hvarjehanda.

1. Mag. N. J. Andersson utnämndes redan i Juni månad till *Botanices Docens* vid Upsala universitet, ehuru utnämningen först nyligen blifvit publicerad. — v. Lektorn, Meg. Sahlström utnämndes d. 12 Sept. att vara lärare i *Naturvetenskaperna* vid Linköpings Gymnasium.

2. Den förflutne sommarens ovanligt starka och länge ihållande värma har förorsakat en mängd egna företeelser inom vextriket. Från Skåne ända till Gefle hafva på mångfaldiga ställen Frukträden blommat för andra gången. Vid Årnp i Skåne började tvenne röda *Acacieträd* (*Robinia hispida*) d. 22 Sept. för andra gången rikligen blomma. — Vid Göthaborg har Jordgubbarne gifvit andra skörden. Vid Norensberg (Nerike) blommade Syrenen i September. — Vid Åmål (der *Göken* hördes i slutet af Augusti) har dock det märkeligaste fenomenet visat sig: en ympquist af *Astrachan*, som i våras inympades på ett Rönträd, gaf flera blommor och ett fullmoget till hälften klart genomskinligt äpple. — I Elfdals härad af Vermland blommade *Häggen* för andra gången och hade i början af Sept. satt halfmogna bär, på samma gång som de nya bladknopparna begynte spricka ut; hvilket i mannaminne alldrig förr händt derstädes. — Eken och Hasseln hafva varit särdeles fruktbarande, och Boken har på 20 år ej gifvit så rika skördar.

3. Allmänna Tidningarne omtalade i början af förra månaden följande:

Den 100-åriga *Aloe*, hvilken år 1838 vid Bernshammar blommade med en under 6 veckor till $6\frac{1}{2}$ alnars högd uppspirande stängel, har från sidan af den torra roten begynt utskjuta en ny stängel, som på tre veckors tid hunnit $1\frac{3}{4}$ alns

höjd och är försedd med flera blomklassar, hvilka tyckas lofva att vara fullt utslagna om 1 å 2 veckor.

4. Till notisen om utmärktare *Cereus* arters blomning i vårt land (Se Augusti numret) kunna vi tillägga, att den sköna *Cereus trianguloides* Haw. blommat för första gången i Sverige, neml. hos Direktör Sandberg i Örebro. Den fullständigt utvecklade blomman höll i diameter 15 tum. Denna art som redan 1690 infördes i Europas vexthus, blommar ganska sällan och ännu sällsyntare är det, att dess blommor blifva fullt utbildade. Beträffande de i N:o 8 omtalade *Cereus* arter kan tilläggas, att *Cereus nycticalus* Lk. & Out. infördes 1829 från Mexico till Berlin, hvarest den blommade år 1834, för första gången i Europa. *Cer. coerulescens* som enl. uppgift i Götheborgs tidningar ej skulle ha blommat förr i Europa, blommade likväl i Juli 1841 i England och blef då afbildad i Bot. Mag. t. 3922.

5. Potatis-sjukan har under loppet af hösten med en förvånande hastighet gripit omkring sig inom Sverige. Då den i slutet af Augusti endast på få ställen hade yppat sig, var den deremot vid September månads utgång mer eller mindre allmänt utbredd i alla landskaper från Skåne och Bleking till Vermland, Dalarne och Gestrikland. — Regeringen har förordnat att iagtagelser öfver potatissjukan skulle anställas i Östergötland af Professor P. F. Vahlberg, i Skåne af Bot. Demonstratorn Adj. J. Agardh och i Västergötland af Mag. Mathesius. — I Posttidningen för d. 17 Septemb. finnes k. Vetenskaps-Akademiens yttrande öfver Potatis-sjukan, hvilket sedermera, genom otaliga aftryck på Regeringens bekostnad, blifvit kringspirdt bland landets jordbrukare. — Profess. Fries har i Upsala Correspondenten N:r 14 meddelat »Råd till jordbrukare i Upsala-Nejden,» hvilka sedermera blifvit reproducerade i Sveriges flesta tidningar.

I utlandet har i anledning af Potatis-sjukan en ganska vidlyftig literatur uppstått och denna ökas dagligen, likväl utan att ännu hafva lemnat synnerliga resultat; ty menin-

garne äro i hög grad delade och ofta hvarandra alldeles motsatta. Prof. Martius (*Ueber die Krankheit der Kartoffeln*. München 1845) anser sjukdomen härleda sig från en svamp. *Fusisporium Solani*, som antingen är omgifven af eller sjelf upplöser sig i ett mikroskopiskt slem, som memligt inverkar på vextens safter och dymedelst förorsakar sjukdomar. Dr Münter (*Die Krankheiten der Kartoffeln*. Berlin, 1846) förnekar all inverkan af någon svampart, utan härleder sjukdomen från en låg temperatur i förening med ett öfvermått af safter hos vexten. Prof. Schauer (*Die Steckfäule die Kartoffeln*. Anclan. 1846.) säger den inre grunden till det onda vara en ofullkomlighet i assimilationsprocessen, hufvudsakligast uppkommen genom skarpa temperatur omlyten och genom för mycket fugtighet i jorden; men en potatis-vextens degeneration tror ej författaren. *Du Mortier* (Notice sur la cloque de la Pomme de terre. Bruxelles 1845.) förnekar i sin ganska intressanta afhandling inflytandet af någon svampparasit, men visar ögonskenligen, att ju fugtigare grunden är, desto förderfligare blir ock sjukdomen. Föröfrigt är det ej första gången Potatissjukan visar sig. År 1778 angreps Potatisen i Belgien af samma sjukdom: ett pris af 500 gulden utsattes, hvilket Kejs. Vetenskaps Akad. i Brüssel ägde att tilldela författaren af den bästa afhandling öfver Potatis-sjukan. Doktor P. van Baveghem erhöll detta pris fördubblat för sin afhandling »*Prysverhandeling over de ontwaardins des aardappelen*», tryckt i Dordrecht 1782. Året derpå utgaf *van B.* en ny skrift i ämnet, hvaruti han beskriver sjukdomens symptom alldeles lika med dem, som nu för tiden visa sig. — Dr Küttlinger i Erlangen tror sig ha lyckats att på friska potatis inympa den förut omnämnda parasitsvampen, *Fusisporium Solani*; men på äpple, rosvor &c. har ympnings försöken ej velat lyckas. — Prof. Liebman i Köpenhamn har, såsom Ledamot i den, för fragans utredande tillsatte komite, afgifvit ett betänkande, hvori på det bestämdaste den åsigt uttalas; att Potatis-sjukan förorsakas af en

svamp: han omtalar äfven, att från Amerika till Danmark införd potatis blifvit i lika hög grad, som annan, angripen af sjukdome n.

6. Då denna tidskrifts knappa utrymme ej medgifver ett fullständigare refererande af den utländska botaniska literaturen, måste vi inskränka oss till ett blott uppräknande af dess nyaste och vigtigaste alster. *Synopsis of the British Rubi.* By Ch. C. Balington. London 1846. 8:o. — *School Botany; or the Rudiments of Botanical Science.* By John Lindley. A. new edition: with numerous alterations and nearly 400 illustrations. London 1846. 8:o. — Hugo v. Mohl: *Vermischte Schriften botanischen Inhalts.* Tübingen 1846. 4:o. Detta arbete, utgörande 442 sidor och 13 utomordentligt sköna planscher, innehåller 31 förut på olika ställen tryckta, men nu till en del omarbetade afhandlingar, alla af största vigt för vextphysiologien. — *Ueber Ernährung der Pflanzen* von J. M. Schleiden. Leipzig 1846. Likasom Schleidens *Grundriss der Botanik* är ett aftryck af paragraferna i hans *Grundzüge*, (se denna årgång N:o 9) på samma sätt är ifrågavarande brochur endast ett ordagrant aftryck af allt hvad som i *Grundzüge* förekommer om vexternas näring och safternas rörelse hos de samma. Requirenter af *Schleidens* arbeten få sålunda gå till väga med mycken noggranhet, eljest kan det lätt inträffa, att de 2 och 3 gånger få betala — och ganska dyrt betala — alldeles samma sak.

7. Studeranden Ludvig Ferdinand Borgström, af hvilken man haft all anledning vänta mycket, dels såsom Botanist, dels såsom Antiquarius och som nu senast under Adjunct Lindbloms sjukdom besörjt redigeringen af Bot. Not., dog i Lund den 7 Nov., 25 och $\frac{1}{2}$ år gammal.